

יבית אומר

עלון שבועי לכבודו של רבנו הגדול
מרן רבי **עובדיה יוסף** זצוק"ל

פרשת בחר בחזקותי

אייר תשפ"ו

גיליון מס' 598

דבר העורך הרב יצחק בר זכאי

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (כ"ה, ל"ה)
ובמדרש: וכי ימוך אחיך - הדא הוא דכתיב (תהילים מ"א)
"אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטו ה'"

על יסוד זה מעורר החפץ חיים להתבוננות בצרת הדל שיש לאדם לצייר לעצמו כיצד עומד הוא לפני ב"י של מעלה, ושואלים אותו על כל מצוה ומצוה האין קיימת, ובין השאר ישאל גם על מצוות "והחזקת בו", ואז יזכירוהו בב"י של מעלה ויאמרו לו: היזכר נא כיצד ישבת ביום מסוים בביתך על כסא כבודך בשמחה, וכשבא אליך עני מסכן והתחנן וביקש הלואה מה השבת לו:

ברגע זה אינני יכול להענות לבקשתך, ויצא הלה בפחי נפש, ואתה לא שמת לב, שעד שהגיע להחלטה לגשת אליך בבקשת הלואה או סיוע חלפו כמה ימים של **התלבטויות והתנעצויות** עם אשתו, האם לבקש או לא לבקש, כי גדלה אצלו הבושה עד מאד ובפרט על רקע שינוי מעמדו מאיש עשיר לעני, ובתוך לבטיו היו מחשבות עד כמה ניתן לצמצם הבושה.

וכאשר סוף סוף הופיע האיש על ביתך **דחית אותו בשתי ידיים** באומרך שאין ביכולתך למלא משאלתו הרי **שברון הלב** שגרמת לו גדול הוא ביותר, ומה גודל השבר בשונו אל ביתו כאשר בושה וכלימה מכסה את פניו, ובני ביתו שציפו בתקווה לשובו עם ההלואה, בודאי פרצו בבכי בשביל כך וע"י **קול בכייתם** שעלה למרום נתגבר מאוד **כח הדין על העולם**, ובסופו של דבר התמוטט ביתו לגמרי.

ועתה מסיים החפץ חיים: עמוד בדין והכר מעשיך וראה כמה ציערת את ה' יתברך בזה שעלתה בכייתם למרום, ומה נגזר מכם. **כשם שלא חמלת על העני, אין לחמול עליך!** ואז יגזר הדין והעונש בהתאם לנסיבות, על כן ישכיל אדם להתבונן תמיד על צרת הדל - **כי ביום רעה ימלטו ה'.**

מרן זיע"א למרות היותו שקוע בתורה מצא את הפנאי לעזור ליתומים ואלמנות. מיד ר"ח קרא לביתו את ה' שלמה בניזרי ומסר לו סכומי כסף לאלמנות ע"מ לעודדם ולשמחם. זיע"א.

שבת שלום!

שעון חורף:

שקיעת החמה - 19:29

נץ החמה - 5:46

סוף זמן תפילה: הגר"א - 8:27 הגר"א - 9:08

סוף זמן תפילה: הגר"א - 10:17

צאת שבת - 20:00

זמן ר"ת במוצ"ש - 20:51

הזמנים הם לפי אופק ירושלים

פנינים מתורתו על פרשת השבוע

איש כי יפלא נדר בערכיך נפשות לה' (כ"ז, ב')
ביאר מרן זיע"א: נאמר בפסוקים: איש כי יפלא נדר בערכיך - כגון שאומר **ערך פלוני עלי**.

ולמדה אותנו התורה את ערכו של כל אחד ואחד. מבין חודש ועד חמש שנים - ערכו **חמשה** שקלים. מבין חמש ועד עשרים שנה - ערכו **עשרים** שקלים. מבין עשרים ועד שישים שנה - ערכו **חמשים** שקלים. מבין שישים והילך **חמשה עשר** שקלים. וסימן לכך **ה'כ"ז י"ה** - שקלים **כ** - שקלים **נ** - שקלים **י"ה** - שקלים (כל גיל לפי ערכו).

ומאידך **באשה** הערך שונה: מבין חודש ועד חמש שנה - **שלושה** שקלים. מבין חמש ועד עשרים שנה - **ששה** שקלים. מבין עשרים ועד שישים שנה - **שלושים** שקלים. מבין שישים והילך ערכה **עשרה** שקלים. וסימן לכך **גיל"ג** - שקלים **י** - שקלים **ל** - שקלים **י** - שקלים (כל גיל לפי ערכו).

ואמרו חז"ל: מדוע ערכו של **האיש** יורד בזקנותו **יותר** משלש - מחמישים שקלים לחמשה עשר. ואילו ערכה של **האשה** יורד בזקנותה רק עד שלש משלושים שקלים לעשרה - !

והטעם: זקן בבית - פרא בבית, סבתא בבית סימא בבית - !!! כלומר האיש בזקנותו לפעמים הוא כמוקש ומיטרד בבית, שצריך שכולם ישרתו אותו - לכן ערכו יורד יותר. אך כאשר האשה מזקנה ונעשית סבתא - הרי היא כמרגלית בבית שמושיטה ידה לעזור לאפות ולבשל - לכן ערכה יורד פחות מהאיש.

(מתוך **שעור במוצ"ש ק"ש תשנ"ח**)

ורדו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו (כ"ו, ח')
הקשה מרן זיע"א: חשבון הדברים אינו מובן, שהרי אם חמשה ירדפו אחר מאה, נמצא שכל אחד מהחמישה ירדוף אחר **עשרים** אויבים, ולפי זה נמצא **שמאה** איש יזכו לרדוף בסך הכל אחר **אלפים** אויבים, ומדוע נאמר בפסוק **שמאה** ירדפו אחר (רבבה) **עשרת אלפים**.

ותירץ: כך הוא החשבון: כל אחד מהשניים שעוסקים בתורה, **נוטל את חלקו וחלק חבירו**, שהרי הוא ממריץ אותו ומעודד אותו שיבוא לעסוק בתורה.

וא"כ לפי"ז כאשר יש מאה איש שעוסקים בתורה כל אחד מהם נוטל שכר כנגד מאה, כי כל אחד שותף בעידוד חבירו בלימוד התורה, וא"כ מאה כפול מאה פעמים הוא רבבה (עשרת אלפים) ולכן נאמר: ומאה מכם רבבה ירדפו.

(עפ"י **צילום יד קודשו**)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם ושכבתם ואין מחריד (כו ג), כתב מרן זיע"א: מי שמסר נפשו על התורה ומקיים מצוותיה כראוי, הרי הוא זוכה שהתורה תשמור עליו לאחר אריכות ימים ושנים, ויזכה שגופו יהא נשמר מרימה ותולעה בקבר, וזהו שנאמר:

בהתהלך תנחה אותך **בעולם הזה**, ובשכבך תשמור עליך **בקבר**, והקיצות היא תשיחך **לתחית המתים**.

ומקורב ראיתי מעשה על יהודי אחד שהכרתי, ושמו היה יעקב בן שושן מהעיר דימונה, שכל ימיו עבד את ה' באמונה תמימה, וכאשר נפטר בזקנותו, קברו אותו בבאר שבע ולאחר כמה ימים נגלה לבנו בחלום וביקש שיקברו אותו במקום אחר, כיון שקברו אותו במקום **שאינו ראוי לשומרי תורה ומצוות**, ולאחר משא ומתן עם החברה קדישא הוחלט להעבירו לקבר אחר, והיה זה כחמישה עשר יום שגופו בקבר, וכשהוציאו את גופתו גילו שהיא **שלמה לחלוטין** כביום פטירתו, והיה נראה כאדם ישן על מיטתו, ויהי לפלא.

(מתוך **דרשה במוצ"ש ק"ש פרשת אמור תשס"ב**)

ותלמודו בידו

סיפר רבי משה סופר שליט"א

לפני שנים רבות דרש ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זצ"ל בבית הכנסת "ישועה ורחמים" בירושלים ובתוך הדרשה אמר ראש הישיבה: **"בן גוריון החמור"**, ואז קמו שני צעירים מהקהל שהיו עזי מצח והעיזו פניהם כנגד ראש הישיבה. כששמע כך מרן זיע"א כעס מאוד על בזיון תלמיד חכם, והורה שיש איסור מוחלט להכנס לבית הכנסת זה. למחרת בבוקר כבר לא היה ניתן למצוא מניין באותו בית הכנסת. גבאי בית הכנסת הגיעו למרן והתחננו בפניו להסיר את החרם, מרן הורה להם ללכת לביתו של ראש הישיבה ולבקש מחילה, ובנוסף חייב את כל מתפללי בית הכנסת שהיו נוכחים שם לתרום עשר לירות לקופת ישיבת "פורת יוסף", לאחר שכולם שילמו הסיר מרן את החרם.

סיפר רבי דוד ברדא שליט"א – מחבר ספר רביד הזהב

בהיותי מכהן כרב ומורה צדק במרסיי צרפת, והנה בשבת אחר התפילה יצאנו מבית הכנסת והנה נגלה למול עינינו אדם שחזותו מראה כאדם חרדי, שהיה מהלך צולע בצורה מחרידה ביותר, ואז אמרתי: השם ישלח לו רפואה שלימה. והיה איתי שם אחד מהשוחטים במרסיי, ואמר לי **הלוואי שישאר במצבו כך**. תמהתי, למה? אמר לי בא ואספר לך: זה הבחור היה בישיבה אחת באנגליה (לא אזכיר שם הישיבה) ובזמנו היה איזה תקרית שבה מרן הביע דעתו הרחבה דעת עליון, ולא מצאה חן בעיני הרבנים הליטאים, והיתה שערוריה גדולה. ואז אותם תלמידים שהיו בישיבה היו מרננים על מרן (עפר לפיהם), והגדיל לעשות אותו בחור הנ"ל, שלקח את ספרי מרן יביע אומר, ובעט בו ברגליו והפילם לארץ (ה' ישמור) ואמר לי אותו שוחט שראה מחזה זה במו עיניו וצעק כלפי אותם תלמידים שזה חילול השם מאין כמוהו, עד היכן הדברים מגיעים. ויצא ממקום עבודתו באותה עיר, והגיע למרסיי. ויהי כמשלוש חדשים, עבר אותו בחור ליד הישיבה ונפגע **בתאונת דרכים עם משאית שבה ממולו**, אותו בחור היה יותר משנה **מרותק במיטה ללא תזונה**, ורק לאחר טיפולים רבים, הצליח כביכול לעמוד על רגליו וללכת צולע כמו שאתה רואה. ואותם רגליים שבעטו בספרי מרן זצ"ל, נפגעו אנושות, ה' יחזירנו בתשובה שלימה.

(ירחון יתד "המאיר")

סיפר רבי זמיר כהן שליט"א – ראש אירגון הידברות

בתקופת לימודיו בישיבת פורת יוסף שבעיר העתיקה בירושלים, לפני כ- 30 שנה היה ברובע היהודי כולל ללימוד קודשים לכהנים שהקים הרב שמואל רוזובסקי הכהן, על אף גילו המופלג היה מגיע הרב רוזובסקי מפעם לפעם לישיבתו ומפציר בבחורים הכהנים להשתתף בשיעור השבועי שהיה מוסר לבני תורה כהנים בלבד. באחד השעורים סיפרו כי הזמין את מרן זיע"א למסור שיעור כללי בכולל, וכשסיים וכולם התפעלו מההיקף ועומק דבריו **בסוגיה סבוכה בקדשים**. לפתע פנה אחד האברכים ואמר למרן שהם בכולל מתקשים בכמה סוגיות בקדשים והאם אפשר לשאול את כבודו בענין זה. הרב רוזובסקי שעמד מאחורי מרן, **סימן לאברך בידו שלא לעשות כן**, כדי שלא לבייש את מי שמן הסתם לא מונח כרגע בסוגיות אלו. אבל מרן השיב בחיוב, ולמרבה התדהמה בכל מקום שנשאל מרן השיב מתוך פירוט רב וחרירות כאילו בזה הרגע עוסק בנושאים אלו, ויישב אל כל תמיחותיהם.

לא האמנתי שיש ענק בתורה כזה בדורנו, סיים הרב רוזובסקי.

סיפר רבי יצחק בן שמואל שליט"א

זהירותו של מרן זצוק"ל בהלכות בין אדם לחבירו הדהימה את כל מי שבא במחיצתו ובפרט בענייני ממונות, למחרת ההלויה של מרן עלה לשידור רדיו מנכ"ל אופטיקה הלפרין (בנו של הרב רפאל זצ"ל) וביקש להודיע למאזינים **שהחליט לתרום זוג משקפיים חילים**, למי ששבר את משקפיו בהלוית מרן מחמת הדוחק והצפיפות. הוא נימק זאת בכך שמרן כל ימיו עשה חסד עם כולם, והוא רוצה גם כן לזכות לעשות חסד ע"י אופטיקה הלפרין.

תוך כדי השידור, נשמע אדם שהתקשר וסיפר **שהוא מהחברא קדישא** וזכה להיות הקברן של מרן, ותוך כדי התעסקותו בגופתו של מרן **נפלו משקפיו לתוך קברו של מרן**, אך לא הספיק להוציאם וגופתו הטהורה של מרן הונחה על המשקפיים **והקבר כוסה בעפר**. הדבר הדהים את מנכ"ל האופטיקה, כמו את כל המאזינים **שראו בכך אות ומופת**, כאילו משמים לא הסכים רבינו שמי שעסק בטהרתו יפסיד את ממונו. כמובן שאותו קברן הגיע לקבל משקפים חדשות.

חידורי ידע

- איזה מילה** בתורה היא שם של מסכת, ובתרגום אונקלוס מופיע בשם של מסכת אחרת
- היכן מצינו** בתורה מצוה של חליצה, חוץ מחליצת יבמה
- איזה ברכה** יש לאמר ברגלים צמודות כמו שעומדים בתפילה שמו"ע ובקדושה
- באיזה ברכה** מברכת הנהנין, צריך זהירות יתרה וכוונה יתרה יותר משאר ברכות
- איזה פסוק** יש בו **"תיבות"**, ומתחיל ב"י ומסתיים ב"י, ויש בו י" פעמים את **האות י"**
- היכן מצינו** שע"י שאדם אכל נתחייב להתפלל שוב את אותה תפילה
- איזה פעולה** אסור לעשותה בבית הכנסת של בני אשכנז, אך בבית הכנסת של בני ספרד מותר לעשותה
- מתי עושים** בבית הכנסת הגבחה ס"ת, אך הציבור כולו **אין אומר** וזאת התורה
- ע"י איזה** פעולה יכול האדם לזכות ל**רוח הקודש**.

תשובות

- המילה **"כלאים"** בתרגום נקראת "עירובין" (עי' ויקרא י"ט, י"ט. ודברים כ"ב, ט')
- בפרשת מצורע** (ויקרא י"ד, מ') וצויה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע, ופירש"י כמו וחלצה נעלו - לשון הסרה (עי' מנחת חינוך (מצוה קע"ז) שקורא לזה כמה פעמים חליצה)
- קידוש לבנה**: כפי שנאמר בשולחן ערוך (אור"ח סי' תר"ו ס"ב) **ומיישר רגלו**, והיינו כמו תפילת שמו"ע (עי' כף החיים סי' ט"ו)
- כתב בספר חסד לאלפים** (סי' קס"ט אות ו'): אם בכל ברכות הנהנין צריך להיזהר ולברך כתיקונם, וחרדה ילבש בבואו לברך למלך הכבוד איום נורא...
- על אחת כמה צריך להיזהר בברכת המוציא שהיא פוטרת את כל המאכלים הבאים בתוך הסעודה. ואם יברך המוציא שלא כתיקונה, יש כאן הזכרת ה' לבטלה. ונמצא שאוכל כמה דברים בלא ברכה. והוא מאבד טובה הרבה.
- הפסוק "יהיו לרצון"** אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי" וכתב המשנה ברורה (סי' קכ"ב סק"ח) פסוק זה מסוגל לכמה ענינים תחילתו "ו יוספו ו"י יודין יש בו, ובו מ"ב אותיות וסודו סודו גדול. לכן צריך לאומרו בנחת ולכוון. ומועיל הרבה לקבל תפילתו ולא תשוב ריקם.
- בשו"ע אור"ח** (סי' רצ"ד ס"א) מי ששכח להזכיר בתפילתו במוצאי שבת אתה חוננתנו, ואכל לפני הבדלה, צריך להתפלל שוב מעריב, א"כ על אכילתו נתחייב להתפלל שוב.
- מבואר במשנה ברורה** (סי' רמ"א ק"ד) שאין להישען על המפה הפרוסה על הבימה שעליה מניחים את הס"ת בשעת קריאת התורה, כי המפה משמשת את הס"ת המונח עליה ונחשבת לתשמיש קדושה, אולם למנהג בני ספרד שעושים תיקן לס"ת ואין מוציאין את הס"ת מהתיק אפי' בשעת הקריאה
- אין למפה דין תשמיש קדושה (עי' כף החיים סי' קנ"ד אות כ"ב)
- אם לאחר** סיום הקריאה התברר שבספר התורה ישנה טעות, בדיעבד עלתה להם הקריאה ואינם צריכים להוציא ספר אחר (עי' שו"ע סי' קמ"ג) ומכיוון שהס"ת פסול לא יאמרו וזאת התורה כך מבואר בכף החיים סי' קל"ד אות ז'
- כתב ר' חיים ויטאל** (שער רוח הקודש ט' ע"ב) בשם האר"י הקדוש: ע"י כוונה וזהירות בברכות הנהנין אפשר להשיג רוח"ק לפי שעל ידן נתבטלו הקליפות הנאחזים במאכלים החומריים, ומידבקם באדם האוכל אותם, וע"י הברכות שמברך בכוונה מסיר את הקליפות ומזכך את החומר שלו ונעשה זך ומכוון לקבל קדושה, והזהיר האר"י"ל את רבי חיים ויטאל על זה מאוד.

דיני מוצאי שבת

* מצוות עשה **מן התורה** לומר הבדלה במוצאי שבת, שנאמר זכור את יום השבת לקדשו, אין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מנין? ת"ל את יום, וכן האישה חייבת בהבדלה מן התורה.

* **השומע הבדלה** בבית הכנסת ובדעתו לחזור ולהבדיל בביתו, **לכתחילה** נכון שיכוון שלא לצאת ידי חובת הבדלה מהשליח ציבור שמבדיל שבביה"כ, ובגילוי מילתא בעלמא סגי, או יענה אחר ברכות השליח ציבור ברוך הוא וברוך שמו להוכיח כוונתו שאינו רוצה לצאת ידי"ח ומימלא אינו יוצא בעל כורחו ומבדיל בביתו **לכו"ע** (שהרי דעת השאגת אריה ס' י"ג דהא דאמרינן כל הברכות אע"פ שיצא מוציא היינו בדרבנן, אבל **בדאורייתא** אם יצא **אינו מוציא**, ולפי"ז יש לחוש שלא יכול להוציא ידי"ח לאחר שיצא)

ומ"מ גם אם נתכוון לצאת ידי"ח בביה"כ וכן שליח ציבור שהוכרח להבדיל בביה"כ ולהוציא את הציבור ידי"ח אעפ"כ יכול לחזור ולהבדיל שוב בביתו להוציא את הנשים והבנות ידי חובת הבדלה ואם הנשים יודעות להבדיל לעצמן, והוא כבר יצא ידי"ח הבדלה נכון שיבדילו לעצמן.

* **ראוי ונכון מאד** לנהוג כדעת רבינו תם להחמיר במוצאי שבת להמשיך בקדושת השבת שבעים ושתיים דקות לאחר השקיעה, מפני שרבים מאד מהפוסקים סוברים כדעת רבינו תם, ועל צבאם מרן השולחן ערוך שקבלנו הוראותיו, וכל המחמירים בזה במוצש"ק ויום טוב ישאו ברכה מאת ה' וכן יש להזהר בזה גם בתענית במוצאי יום הכיפורים דהוי דאורייתא.

* **אסור לעשות שום מלאכה** קודם הבדלה, ואם אמר אתה חוננתנו בתפילה אפשר להקל, ואם עדין לא התפלל ורוצה לעשות מלאכה אומר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" בלא הזכרת שם ומלכות, וכן מותר לעשן סיגריה לפני הבדלה על הכוס.

* **מי שהמשיך בסעודה שלישית** עד אחר הלילה מותר לומר לחבירו שהתפלל ואמר אתה חוננתנו שיעשה לו מלאכה, להדליק לו נרות או לבשל לו תבשיל, ולאכול ולהנות מאותה מלאכה בהמשך סעודתו..

* **מי ששכח** לאמר אתה חוננתנו בתפילת ערבית אינו חוזר, מפני שאחר כך צריך להבדיל על הכוס, אבל אם שכח **ואכל קודם שהבדיל** על הכוס, וגם **לא הזכיר בתפילה** אתה חוננתנו, **צריך לחזור** ולהתפלל, והנכון שלפני שיחזור ויתפלל, יאמר שאם אינו חייב להתפלל, תהיה תפילה זו לנדבה.

* **טעה ולא אמר** אתה חוננתנו בתפילה וקודם שהבדיל על הכוס **עשה מלאכה**, **צריך לחזור** ולהתפלל (בתנאי נדבה כדלעיל) ואח"כ יבדיל על הכוס, ואם קודם שעשה מלאכה אמר ברוך המבדיל בין קודש לחול אינו חוזר להתפלל.

* **מי ששכח** להתפלל ערבית במוצאי שבת, שעליו להתפלל **שחרית שתיים**, אם **הבדיל** על הכוס, אין צריך לומר אתה חוננתנו לא בתפילה הראשונה שהיא שחרית, ולא בתפילת התשלומין של ערבית, לפי שכבר הבדיל על הכוס, **אבל אם לא הבדיל** על הכוס יאמר אתה חוננתנו באחת מתפילות שחרית.

* **במוצאי שבת** אחר תפילת י"ח אומרים ויהי נועם, יושב בסתר וכו' ואם חל יום טוב **באמצע שבוע** דעת הגאונים שאין לומר ויהי נועם וסדר קדושה, אבל לדעת המקובלים **יש לאמרו** תמיד, וטוב לנהוג כדעת המקובלים, ורק במקום שלא נהגו לאמרו, אין לשנות מנהגם הואיל ומנהגם יסודתו בהררי קודש.

* **כתב** בשער הכוונות שפסוק "ויהי נועם" יש לאמרו **מעומד**.

* **מה שקוראים** המזמור "יושב בסתר עליון" יש בו תועלת נפלאה, ומסלק את הפגעים ורוחות רעות השולטות בעולם, וכמבואר בזהר הקדוש בהקדמת ספר בראשית (דף י"ד).

(חזון עובדיה שבת חלק ב')

סיפור השבוע

סיפור רבי אלעזר טורק שליט"א

אחד ממאות התלמידים שגדלו בת"ת "עץ חיים" על ברכיו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, היה הרב אברהם בהר"ן, מי שנודע ברבות הימים כ**מחנך דגול**.

את התמסרותו לחינוך ואת גישתו המקורית לילדים הוא תלה במעשה אחד שאירע עמו בילדותו, בו התגלו חוכמתו וטוב ליבו של רבי אריה במלא יפעתם.

וכך היה המעשה, כפי ששמעו מפיו נכדו **רבי בנימין לוי שליט"א**: הילד רבי אברהם התייתם מאביו בעודו לומד ב"עץ חיים", ואת ארוחות הצהורים היה סועד במסעדה שבת"ת.

בכל ר"ח נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד- מעדן שבתנאי אותם ימים היה נחשב לדבר נדיר, ובפרט עבור ילד שבא מבית חסר אמצעים.

בפעם הראשונה בה קיבל אברהם פודינג, הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה, עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... **יצרו גבר עליו** והוא נעמד שוב בתור בכדי לקבל מנה שניה.

אך שוד ושבר, האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה נוספת, קיבל **סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...** מתוך **כעס**, אכזבה ועלבון צורב, בעט אברהם הקטן בתסכול ברגל השולחן שלפניו והוא לא תיאר לעצמו את מה שיקרה בעקבות זאת: השולחן הרעוע נטע על צידו, הסיר הגדול שעמד עליו החליק, **וכל תכולתו נשפכה...** הפודינג היקר התפשט על הרצפה בכתם גדול, למראה עניהם הכלות של הילדים שעדיין עמדו בתור.

הילד המבוהל לא חשב פעמיים. הוא נשא רגליו **וברח מהמקום בריצה**, יצא מבניין הת"ת וטס לביתו כשליבו פועם בפראות. הוא הבין שעשה מעשה חמור ביותר, והתחרט בכל ליבו על פחזותו- אך את הנעשה אין להשיב.

בראשו קדחו דמיונות איומים **על העונש החמור** שעתידי לקבל למחרת, בלילה הוא התהפך בדאגה על יצועו, כשהשינה ממנו והלאה. לאחר ליל ביעותים, שירך אברהם את רגליו לת"ת לאיטו.

האם ילקוהו? האם יזרקו אותו מהת"ת?

הוא השלים עם הגורל הצפוי לו.

אולם מה שארע לאחר מכן עלה על כל דמיון אפשרי.

אך הגיע הילד אל הת"ת, הוא נקרא אל חדרו של המנהל, ר' אריה לוי. אברהם גישש את דרכו אל החדר בלב חרד, וכבש את עיניו ברצפה. רבי אריה נרכן אליו מעם השולחן.

"האם נכון הוא ששפכת אתמול את סיר הפודינג?" שאל רכות.

הילד שלשונו יבשה מאימה, רק הנהן בראשו כמודה באשמה.

"למה באמת עשית את זה?" שאל. אברהם השיב לאט, ובבושת פנים, וסיפר **עד כמה הוא אוהב שוקולד**, ואיך ניגש שוב אל התור כדי לקבל פעמיים, ואיך ניפצה הסטירה את תקוותו ובערה על לחיו...

חיכו של רבי אריה התרחב. התכופף אל הילד ולחש לו כממתיק סוד: **"אתה יודע, גם אני אוהב מאוד פודינג שוקולד..."**

ובזאת קם המנהל, ניגש אל הארון **והוציא ממנו שתי מנות פודינג**.

למול עניו המשתאות של אברהם הוא הציב על השולחן,

והזמינו בחיך לשבת לאכול...

"מחווה זו האיר את חיי, באותם רגעים קסומים בחברתו של ר' אריה

" סיפר רבי אברהם בהר"ן עשרות שנים לאחר מכן.

הבנתי מה גודל כוחו של **איש חינוך המבין לנפש הילד,**

וחשבתי לעצמי שגם אני רוצה להיות כמוהו.

זו הסיבה שבגללה התחלתי לעסוק בחינוך!"

אם אין אני לי מי לי

כתב החפץ חיים בספרו תורת הבית עמ' קי"ט

איתא באבות: הוא היה אומר: אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו – אימתי?

והביאור, דהיצר הרע מטעה לאדם לבטל מן התורה בכמה אופנים:

אחד – שחושב בנפשו, שכל כוחותיו הוא **בשביל בניו** להעמידה על קן בסיס, והם בזכותם יצילו אותו מן הגהינם ויוליכוהו לגן עדן.

ובאמת הוא טעות מוחלטת, דהלוא ידוע לכל, דאף שבחיי האדם

אינו מניח הקב"ה למקטרגים שנבראו מעוונותיו לשלוט בו.

דהלוא הוא ארך אפיים ושמא יעשה תשובה, ובעל כרחם הם מחכים עד אשר יבוא לפתח הקבר, אבל כיון שהגיע לשם, עומדים כולם הכן

לפרוע ממנו כפי שיצא הדין מבית דין של מעלה, וכמו דכתיב בתורה,

לפתח חטאת רובץ, ופרש רש"י, לפתח קברך חטאך שמור. וידוע

דענשים של מעלה קשים הרבה יותר מענשים של עולם הזה, וכמו

שכתב הרמב"ן ששעה אחת בגיהנם קשה יותר מיסורי איוב כל ימיו.

ועתה נתבונן באמת ולא נשקר בנפשותינו, האם הבן חושב כלל –

אפילו בשנה הראשונה שאחר הפטירה – **שמא אבי נדון כעת בגיהנם**

עבור עוון ביטול תורה, כמאמרם: כל הפורש עצמו מדברי תורה נדון

בגיהנם, אזרזו עצמי ללמוד בכל יום עבור נשמתו דף גמרא או פרק

משניות [ואם הוא לומד הוא רק לפרקים ולא בקביעות], כי אפילו

אם הבן למדן, **אינו מתבונן בצרותיו של אביו** ופחד שלו מן

המקטרגים שנבראו מעוונותיו. ומצוי שמבטל כמה ימים וכמה

שבועות מלמוד התורה, וחושב אז אביו: אוי לי, שכמה פעמים

בטלתי תורה ותפילה בצבור, והכל בשביל בני, **ועתה אינם חסים עלי**

להצילני מן האש הגדולה הזאת.

וכן לענין גזל, אפילו אם נשאר להם ממון ירושה מאביהם, ואביו

נשאר חייב לאחד ממון על ידי ערבות שערב עבורם וכחאי גונא,

אינו עולה על הבן לחשוב, הלא אבי לא יצא נקי מבית דין של מעלה

עבור זה העסק, אלך ואשלם לו, כדי להציל את נפש אבי מן הגיהנם.

וכן כמה עניני גזל והונאה שמצוי אצל הסוחרים, ואפילו אם הבן

יודע לאיזה אנשים גזל אביו או רימה אותן, וכמת הניח להם אביהם

ירושא, **אינו עולה כלל על דעת הבן לחשוב, אלך ואשלם להם,** או על

כל פנים אפיסם בדברים, כדי להציל את נפש אבי מן האש הנורא,

[אלא כיון שאין לאותו פלוני "וועקסיל" שטר על אביו שיהא יכול

לתבעו בדיננו או בדינם, הוא שמח וטוב לב על זה, **ואינו מתבונן**

בצרת נפש אביו למעלה, ששם הוא עולם האמת ואינו יכול להכחיש]

וזה שנאמר אם אין אני לי, שאראה בעצמי בחיי לתקן נשמותי,

מי לי.